

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 252/2022 van 1 december 2022

Betreft: Adviesaanvraag met betrekking tot een voorontwerp van wet tot hervorming van boek II van het Strafwetboek (CO-A-2022-281)

Vertaling¹

Het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit"),
aanwezig: mevrouw Cédrine Morlière, mevrouw Nathalie Raghenon, mevrouw Griet Verhenneman, de heer Yves-Alexandre de Montjoye, de heer Bart Preneel, de heer Gert Vermeulen;

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, met name de artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op de adviesaanvraag van vice-eersteminister en minister van Justitie en Noordzee, de heer Vincent Van Quickenborne (hierna "de minister" of "de aanvrager"), ontvangen op 13/12/2022;

Brengt op 1 december 2022 het volgende advies uit:

¹ Voor de oorspronkelijke versie van de tekst, die collegiaal werd gevalideerd, cf. de Franse versie van de tekst, die beschikbaar is in de FR-versie van de rubriek "adviezen" van de website van de Autoriteit.

I. Onderwerp en context van de adviesaanvraag

1. De minister heeft bij de Autoriteit een adviesaanvraag ingediend met betrekking tot een voorontwerp van wet tot hervorming van boek II van het Strafwetboek (hierna "het ontwerp"). In het kader van het éénlotketmechanisme heeft de Autoriteit de aanvraag eveneens toegestuurd aan het Controleorgaan op de politionele informatie (hierna "het COC") en de bevoegde comités, dat wil zeggen, het Vast Comité van Toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten (hierna het "Comité R" en het "Comité P"), overeenkomstig artikel 54/1 van de WOG.
2. In een eerdere versie is het ontwerp reeds aan het COC, de Autoriteit en het Comité P voorgelegd. Het COC en het Comité P hebben geen advies uitgebracht. De Autoriteit heeft op 19 december 2018 advies nr. 149/2018 uitgebracht *over de boeken I & II van het voorontwerp van het Strafwetboek (CO-A-2018-125 & 126)* (hierna "advies nr. 149/2018"). De Autoriteit heeft zich eveneens uitgesproken in het kader van de hervorming van het Wetboek van Strafvordering in haar advies nr. 77/2020 van 24 augustus 2020 *over een wetsvoorstel houdende het Wetboek van Strafprocesrecht (CO-A-2020-059)* (hierna "advies nr. 77/2020").
3. Recenter heeft de Autoriteit haar advies nr. 215/2022 van 29 september 2022 *over boek 1 opgenomen in artikel 2 van hoofdstuk 1 van het voorontwerp van Strafwetboek en de hoofdstukken 3, 4 en 5 van het voorontwerp van wet (CO-A-2022-220)* uitgebracht.
4. Boek 2 van het Strafwetboek, getiteld *"De misdrijven en hun bestraffing in het bijzonder"*, omvat de feiten die volgens het Strafwetboek strafbaar zijn, en maakt deel uit van het materiële strafrecht.

II. Onderzoek

5. In de overwegingen nrs. 3-5 van haar advies nr. 149/2018 vestigde de Autoriteit de aandacht op het volgende:

"3. De Autoriteit stelt vast dat het Ontwerp niet expliciet handelt over de verwerking van persoonsgegevens en dat het aldus geen rechtstreekse dataprotectie-impact heeft. Tegelijk acht zij het evident dat doorheen de verschillende fases in de strafrechtsketen – gaande van de opsporing van daders, procesvoering (met beoordeling van bv verzachtende omstandigheden, oplegging van specifieke straffen zoals gemeenschapsdienst/probatie/beroepsverbod, enz), over strafuitvoering (detentie, elektronisch toezicht enz), tot de registratie van veroordelingen in het strafregister – heel wat gevoelige gegevensverwerkingen

plaatsvinden. Maar de Autoriteit is van oordeel dat het Ontwerp niet de aangewezen plaats is om deze verwerkingen regelgevend te omkaderen. Andere wetgeving – zoals bv. de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, het Wetboek van Strafvordering, het wetsontwerp "Sidis Suite"², de regelgeving betreffende het strafregister, enz – lijken veel beter geschikt om deze omkadering te organiseren. De Autoriteit zal hier evenwel geen analyse verrichten van al die andere relevante wetgeving die betrekking heeft op de strafrechtsketen, daar dit het bestek van onderhavige adviesaanvraag zou te buiten gaan.

4. Desalniettemin neemt de Autoriteit de gelegenheid te baat om te onderlijnen dat elke verwerking die in de strafrechtsketen plaatsvindt – afhankelijk van de aard van de specifieke verwerking³ – een rechtsbasis dient te hebben in

- ofwel de artikelen 33 & 34 WVG,*
- ofwel de artikelen 6 & 10 AVG (en desgevallend artikel 9 AVG).*

5. Bovendien dienen de essentiële elementen van deze verwerkingen in de wetgeving te worden opgenomen. Concreet dient de regelgeving die dergelijke verwerkingen omkadert, in principe minstens de volgende essentiële elementen van die verwerkingen te vermelden⁴ :

- het doeleinde van de verwerking;*
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens;*
- de betrokkenen;*
- de entiteiten waaraan de persoonsgegevens mogen worden verstrekt en doeleinden waarvoor deze persoonsgegevens mogen worden verstrekt;*
- opslagperioden;*
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n)." (onderstreept en nummering van de verwijzingen gewijzigd door de Autoriteit in dit advies).*

6. De Autoriteit heeft destijds geconcludeerd dat de ontwerpen waarover advies was gevraagd in haar advies nr. 149/2018 geen aanleiding gaven tot bijzondere opmerkingen in het licht van de AVG en de WVG. Er is geen reden om af te wijken van deze conclusie in het kader van het onderhavige ontwerp, dat qua aard identiek is aan de bovengenoemde ontwerpen.

7. De Autoriteit concludeerde in overweging nr. 7 van advies nr. 149/2018 dat *"elke verwerking die in de strafrechtsketen plaatsvindt een rechtsbasis dient te vinden in ofwel de WVG, ofwel de AVG, en dat de*

² [Zie de wet van 5 mei 2019 houdende diverse bepalingen inzake informatisering van Justitie, modernisering van het statuut van rechters in ondernemingszaken en inzake de notariële aktebank].

³ « De meeste verwerkingen in het kader van de strafrechtsketen zullen onder titel II van de WVG vallen (zie de artikelen 27 & 26, 7° van de WVG). Verwerkingen door bijvoorbeeld penitentiaire inrichtingen vallen daarentegen onder de AVG (zie punt 7 van advies nr. 95/2018). »

⁴ Zie artikel 22 van de Grondwet en artikel 8 van het EVRM.

essentiële elementen van deze verwerkingen in de daartoe gepaste wetgeving moeten zijn opgenomen". In dit verband acht de Autoriteit het nuttig bovendien de volgende twee opmerkingen te maken.

8. Ten eerste wil de Autoriteit de aandacht van de aanvrager vestigen op de overwegingen nrs. 35 t.e.m. 38 van haar advies nr. 129/2022 van 1 juli 2022 *betreffende de artikelen 2 en 7 tot en met 47 van een ontwerp van wet houdende diverse bepalingen inzake Economie (CO-A-2022-110)*, waarvan de volgende passages hier relevant zijn:

« [...] Artikel XV.10/6 van het WER⁵ in ontwerp somt in dit verband de doeleinden van de verwerking op. De toelichting bij artikel 19 koppelt deze doeleinden aan andere bepalingen van het WER waarmee zij onlosmakelijk verbonden zijn.

In het onderhavige geval biedt een dergelijke bepaling in het kader van het boek van een Wetboek betreffende de toepassing van het recht in kwestie (zoals boek XV van het WER), in wezen een meerwaarde in termen van transparantie, maar is zij noch juridisch noodzakelijk[...],, noch op zichzelf staand (en enigszins overbodig ten aanzien van de andere bepalingen van het Wetboek). Zij zou immers altijd gekoppeld moeten worden aan andere bepalingen van het WER (het doel van de toepassing van een wet is een subdoel van het algemene doel - het openbaar bestuur - dat door die wet zelf wordt nagestreefd, bijvoorbeeld de bescherming van de consument door het veroordelen van een reeks praktijken, de uitoefening van het auteursrecht en dus bijdragen tot het doel van het auteursrecht, enz.) en zelfs andere wetgevingen.

Zo zal het doel van de samenwerking met andere overheidsinstanties[...] bepaald worden door zowel de desbetreffende bepalingen van boek XV van het WER, als de wetgeving die de taken van deze andere overheidsinstanties regelt. Bijvoorbeeld het onderzoek en de vervolging van strafbare feiten die onder andere wetgevingen vallen - uiteindelijk zullen de nagestreefde doelen die van deze wetgevingen zijn[...]. De strafrechtelijke vervolging van inbreuken[...] en de toepassing van administratieve procedures[...], worden ook hier gekoppeld aan de overtreding van regels die in het WER zijn vastgelegd (of in wetten die voor hun tenuitvoerlegging boek XV van het WER toepasselijk maken). Zij zijn dus gekoppeld aan de definitie van strafbaar gedrag (inbreuken) en de doeleinden van algemeen belang die door de bepalingen van het WER worden nagestreefd (consumentenbescherming, bescherming van het auteursrecht, enz.). Bovendien kan de uitvoering van een administratieve procedure een meer specifiek doel hebben zoals bijvoorbeeld het uitvoeren

⁵ Het Wetboek van economisch recht.

van een tijdelijke maatregel 'om het gevaar van ernstige schade aan de collectieve consumentenbelangen te voorkomen [...], zoals dat risico is gedefinieerd.

[...]" (onderstreept en verwijzingen weggelaten door de Autoriteit in dit advies)

9. Volgens dezelfde logica moet worden benadrukt dat de definitie van de in boek 2 van het Strafwetboek strafbaar gestelde feiten, gevolgen heeft voor de verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is voor de uitvoering van het strafrecht. Deze bepalingen maken immers deel uit van de rechtsgrondslag van de verwerking en dragen bij tot de vaststelling van bepaalde essentiële elementen van deze verwerking, namelijk: het nagestreefde doeleinde (bijvoorbeeld de bescherming van een persoon tegen ongewenst gedrag, de bescherming van de belangen van de staat, enz.), de personen op wie de verwerking betrekking heeft (slachtoffers, daders van de betrokken feiten, enz.), evenals de (categorieën van) gegevens die worden verwerkt (gegevens die nodig zijn voor de vaststelling van het strafbare gedrag, enz.). In die zin, wanneer bijvoorbeeld het materiële strafrecht een nieuw strafbaar feit⁶ invoert, een constitutief element of verzwarende omstandigheid⁷ wijzigt, of wanneer bijvoorbeeld de terminologie van een bepaling wordt aangepast om een tekst duidelijker te maken of om beter het hoofd te kunnen bieden aan technologische ontwikkelingen⁸, hebben dergelijke wijzigingen gevolgen voor de gegevensverwerkingen die mogelijk kunnen worden uitgevoerd (toegestaan) in de verschillende fasen van de strafrechtsketen⁹.
10. Ten tweede heeft de Autoriteit het volgende opgemerkt in overweging nr. 25 van haar advies nr. 245/2022 van 21 oktober 2022 *met betrekking tot een voorontwerp van wet betreffende de gemeentelijke bestuurlijke handhaving, de instelling van een gemeentelijk integriteitsonderzoek en houdende oprichting van een Directie Integriteitsbeoordeling voor Openbare Besturen (CO-A-2022-248)*: het is "aan de Raad van State om de evenredigheid van het ontwerp ten aanzien van de andere grondrechten en fundamentele vrijheden van de betrokkenen te beoordelen. Een ontwerp dat in dit opzicht een onevenredige inmenging tot gevolg zou hebben, kan geen rechtmatige grondslag vormen voor de gegevensverwerking voor het doel dat ermee wordt nagestreefd." (vetgedrukt verwijderd in dit advies)

⁶ Zie bijvoorbeeld het in artikel 96 van het ontwerp vastgelegde misdrijf van ecocide; de feiten van het bezitten of uitrusten van een voertuig met een verborgen ruimte, bedoeld in de artikelen 465/2 en 465/3 van het ontwerp, enz.

⁷ Zie bijvoorbeeld artikel 103 bis (moord op een persoon met een maatschappelijke functie); het opnemen van de aanwezigheid van een kind als verzwarende omstandigheid in geval van intrafamiliaal geweld; in geval van het aanzetten tot zelfdoding met verzwarende omstandigheden, de verzwarende omstandigheid als voorzien in artikel 111 van het ontwerp, wanneer het misdrijf wordt gepleegd op een persoon met een maatschappelijke functie als omschreven in artikel 79, 4°, van het ontwerp; enz.

⁸ Artikel 231 van het ontwerp heeft betrekking op belediging "met welk middel ook".

⁹ De invoering van een nieuw misdrijf maakt de verwerking mogelijk van nieuwe (categorieën van) persoonsgegevens met betrekking tot nieuwe betrokkenen (daders van voorheen niet strafbaar gestelde feiten), en streeft een nieuw (sub)doel van het strafrecht na.

11. Concreet in dit geval kunnen de tenlasteleggingen in boek 2 van het Strafwetboek in ontwerp slechts als grondslag dienen voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de strafrechtssketen, indien zij in overeenstemming zijn met de regels die in het strafrecht gelden en met name met het voor deze rechtstak specifieke legaliteitsbeginsel. De Autoriteit is in dit verband niet bevoegd om advies uit te brengen over de toepassing van dit laatste beginsel. Zij is wel bevoegd, in geval van (met name) niet-naleving van datzelfde beginsel, om de juridische consequenties te trekken op het vlak van het recht op gegevensbescherming, bijvoorbeeld bij geschillenbeslechting, door een beslissing van haar Geschillenkamer.

Om deze redenen,

is de Autoriteit van mening dat moet worden verwezen naar de in haar advies nr. 149/2018 over de boeken I & II van het voorontwerp van het Strafwetboek, reeds getrokken conclusie dat het ontwerp geen aanleiding geeft tot bijzondere opmerkingen in het licht van de AVG en de WVG (**overwegingen nrs. 5-7**). Bovendien moet erop worden gewezen dat boek 2 van het Strafwetboek gevolgen heeft voor de verwerking van persoonsgegevens die kan plaatsvinden in het kader van de strafrechtssketen (**overwegingen nrs. 8-9**).

Voor het Kenniscentrum,
(get.) Cédrine Morlière, Directeur